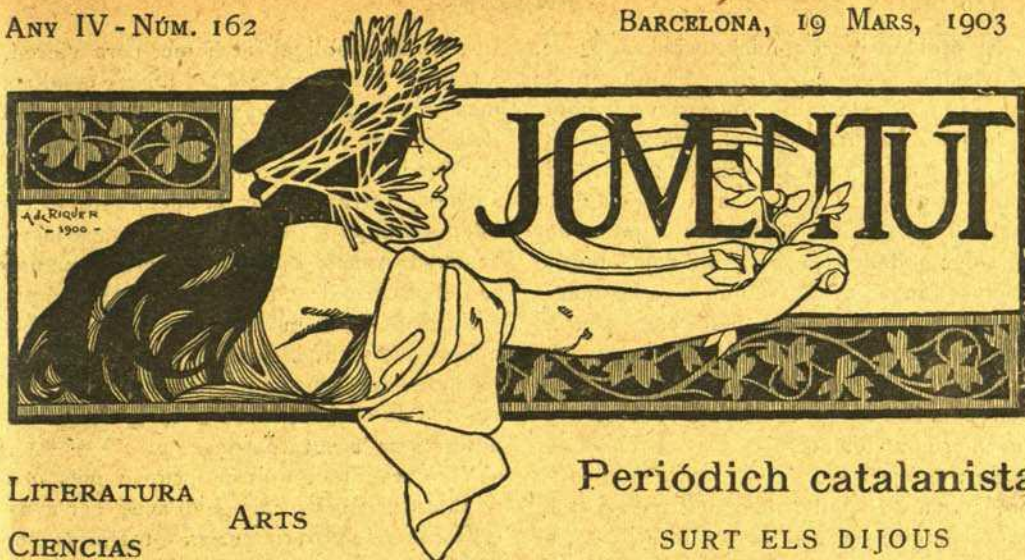

LITERATURA
CIENCIAS

ARTS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT... 20 CÉNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Toch d'atenció, per Trinitat Monegal.—Hipòcritas, per Joan Riera.—Unió Catalanista: Consell general de representants.—Teatres, per Emili Tintorer.—Concerts, per Geroni Zanné.—La revenja, per Felip Palma.—Novas.

FOLLETI:

MARINES Y BOSCATJES, per Joaquim Ruyra.—Plech 10.

FORA DE LA VIDA, per Joseph L. Pagano.—Traducció catalana.—Plech 4.

TOCH D'ATENCIÓ

Poch temps fa que, ab la celebració d'un *meeting* llibertari en nostra ciutat, vegerem passar l'ombra del esfereïdor fantasma que tant esporugui y trastornà a nostra societat l'any passat. La tranquil·litat externa y aparent tan sols que regnava, y regna encara, va ésser pertorbada ab l'aparició de l'ombra del negre fantasma: *la vaga general*. Mes avuy es possible que fins el recort d'una y altra hagi desaparegut de la memoria de nostres conciutadans.

No'ns fem il·lusions: tart o aviat tornarà a apareixe, si no l'ombra, el mateix fantasma

més gran y més negre que may, y'ns trobarèm tots tan desprevinguts com fins ara. ¿Y qui tindrà'l dret de queixarse? ¿Ab quina autoritat podrèm increpar als governants, si nosaltres, més interessats que ningú, res hem fet ni probat de fer?

Estém ara en ple període electoral, y al enterarnos dels desitjos y propòsits no ja dels candidats, sinó dels que a n'aquests proclaman y deuen exigir per tant certas explicacions, res veyém en concret que fassi referencia directament a l'anomenada qüestió social. Ni un programa, ni un propòsit esfumat de fer una quieta y sana revolució pacífica. Res de tot aixó. Tots passen per alt lo que a la organissació de relacions de las diferentes classes socials fassi referencia: cosa que pot ésser filla lo mateix del oblit que de la por, que tants mals fa y cap bé reporta.

Lliberals y conservadors, monàrquichs y republicans, els qu'avensan y'ls que reulan, passen per aquesta qüestió no ja com sobre brasas, sinó sense girarse a mirarla tan sols. Donchs bé: a nostre entendre aixó es un descuyt imperdonable y que pot donar lloch a mals terribles, puig no's resolen problemes fent el desentés, ni hi há res tan ofensiu pera 'ls individus o classes com l'oblit o'l menyspreu.

El problema econòmic-social es grave, gravíssim, y creyém arribat el moment de que se'l tracti y estudihi ab carinyo y amor, y de que's procuri resòldrel no de cop y volta, sinó poch a poch, disminuhint ab bonas midas la gravetat, treynt la virulència de la malaltia qu'afecta a la societat y preparant la solució definitiva pera un demà més o menys llunyà, evitant ab tot aixó las manifestacions violentas del mal, com també'l que per alguns ilusos s'intenti una curació prompta valentse de remeys pitjors que'l mal, com son els procediments revolucionaris externs y violents.

Nostres electors, per lo general, sols se preocupan de detalls, de superficialitats que res tenen que veure ab la organissació social en son aspecte econòmic y de relació de las diferentas classes de la societat. Aixís es que sols pensan en la monarquia y la república; uns fins tractan de la centralissació o descentralissació administrativa, y d'altres n'hi há que tenen la deria del exercici de la *sobirania nacional*, en el sentit de poderla disfrutar ells o'ls de la seva colla. Y de la manera d'ésser del individu, y de las relacions d'aquest ab sos semblants ¿qui'n parla? ¿Qui se'n cuyda del estudi d'aquest difícil problema? Tots o casi tots creuen en la necessitat de que una espessa xarxa de lleys, que portin el sagell de la igualtat, regni arreu, en tot l'Estat espanyol, siguin quinas siguin las regions, siguin quinas siguin las comarcas, siguin quinas siguin las relacions qu'hagin de regular. La igualtat sempre; la unitat indiscutible. Y nó veuen, tapats sos ulls ab la vena espessa de sas preocupacions, que segons els caràcters y costums, modos de viure y feynas en que emplehin sas forsas, deuen ésser diferentas las lleys que regulin els actes dels individus a ellas subjectes.

No veuen que la Naturalesa, espill de desigualtat y de varietat, ha acoblat els homes en regions y comarcas diferentas, en que'ls medis de viure y las manifestacions de la vida son diversos, com diferents son la fauna y la flora, el clima y'ls fenòmens naturals; qu'aixó dona lloch a diversitat de caràcters, costums, parla, etc., y fins a que'ls habitants se nodreixin, vesteixin y alimentin de modos diferents; que unas terras son poch menys

que xorcas y obligan al home, pera viuren, a trevalls heroichs a fi d'obtindren resultats mesquins, y qu'altras son tan fecundas qu'ab lleugeríssim treball donan inmensos beneficis; que'ls habitants d'aquestas son ganduls, alegres y xerrayres, y'ls d'aquellas son trevalladors, obligats a buscar en la industria y'l comers lo que'ls hi nega la terra; que uns son els homes de marina, altres els del pla y altres els de la montanya; y que fins els homes que d'un pais passen a un altre cambian poch a poch sos hàbits y costums, arribant, si no ells sos fills, a ésser veritables naturals de la nova patria.

Y nó veyentho, no's preocupan més que de futesas inútils, com son avuy per avuy las formas de govern y otras tonterias per l'estil!

Y en cambi, poch son els que, conscientment, voldrian que la manera d'estar constituïda y governada nostra terra fos d'acort ab els fenòmens socials qu'en ella's manifestan, y estés encarregada la missió educativa, instructiva, legislativa y de govern a fills de la terra, ab prous coneixements pera ferho d'acort ab la manera d'ésser y ab la constitució del poble català.

A n'aquests son ja molts els que'ls segueixen, però com qu'encara son inconscients, van vacilant d'un cantó al altre, si es que a lo mellor no's retreuen o reculan, ja enlluernats per ridiculas preocupacions, ja espahordits ab el terror de certs cambis quin resultat temen perque no comprenen.

Es molt possible qu'alguns creguin que la qüestió econòmica-social res tingui que veure ab el Catalanisme, o l'autonomia absoluta de Catalunya: mes si enfonzan en els estudis sociològichs, si observan els fenòmens socials de nostre terror, si examinan els fets qu'en ell tenen lloch, compendran que l'autonomisme es lo únic que pot salvar a nostra patria dels perills de la qüestió social mal conduïda, puig si bé es cert que aquesta té molts punts de cosmopolita, ho es també qu'en té d'altres de caràcter local o regional, y que la solució no pot ésser altra que la qu'estigui en relació ab las condicions del pais en que's presenta y tenint en compte'l medi ambient que té aquest y que respira la seva societat.

HIPÓCRITAS

En efecte: el problema social, qu'existeix en tota la humanitat, se presenta ab manifestacions diferentas ens uns o altres països (1); y aquí, en l'Estat espanyol, diferentment en unas regions qu'en las altrás: com també son diferentas las manifestacions en la esfera industrial qu'en l'agrícola. Las manifestacions diferentas corresponen en el fons a modos d'ésser diferents del problema, y, per tant, deuen ésser diferentas las solucions segons els països y segons las esferas en que'l problema's desenrotlli.

Avuy l'autonomisme, tan criticat per tothom com a *retrógado* y reaccionari, es la sola doctrina que pot resoldre, si no del tot, en gran part aquest problema, tota vegada que predica com a fonamental el que la constitució y la organisació política, econòmica, social, etc., d'un estat deu estar d'acort per complert ab els fenòmens socials interns y externs que's desenrotllan en els organismes naturals complexes (nacions, regions, etc.), y per lo tant es l'únich que pot presentar solucions d'acort ab la naturalesa de las societats y dels problemas qu'en aquestes se presentin.

Cal, donchs, que nostres compatricis ho tinguin present, com també'ls nostres companys en autonomisme. Avuy que hi há tranquil·litat, més o menys aparent, val la pena de que's fixi bon xich l'atenció en las qüestions socials y s'estudihin de bona fe y ab altesa de miras per part de tothom, fugint sempre d'egoismes crudels y d'exclusiues perjudicials.

Si aixís no's fa, si al autonomisme se li vol parar la marxa, com també si se'l vol apartar de son camí natural, es possible que més tart s'experimentin terribles conseqüències, sobre tot en la qüestió econòmica-social.

Voler parar la marxa natural de las ideas es com voler aturar la corrent forta d'un riu capdalós que sempre deu produhir terribles y devastadoras inundacions, acompanyadas de perjudicis irreparables.

(1) Té caràcters diferents a Alemanya, Rússia, França, etc.

En els *meetings* y reunions que ab objecte de fer propaganda electoral han celebrat aquests dias els anomenats republicans, s'han entretingut en insultar als catalanistas, en injuriarlos, en bescantarlos, mentint molts cops, desbarrant sempre. Els infelissos no s'han adonat de que la seva teulada es de vidre, y per tant trencadissa, y de que cal sols tirarhi una pedra pera deixar al descobert tota la miseria y la indignitat que dessota d'ella s'hi aixopluga.

En efecte: aqueixos republicans, empedrehits centralistas, l'han donada ara per dirse autonomistas, y fan aquesta afirmació ab una despreocupació tan gran, que sembla talment qu'hagin perdut la memoria. Recordis, si no, la ferma oposició qu'en temps de la guerra de Cuba va fer sempre la incomparable *Publicidad* a la concessió de l'autonomia a n'aquell país; tinguis present l'odi africà que traspuhava en sas columnas atiant a aquell *monstre* de sabiduria anomenat Cánovas a una lluita d'extermini y de desolació; y quan la nostra *Renaixensa* seguia la seva noble y generosa campanya a favor del cubans y, per tant, també d'Espanya, era l'escarni y la befa d'aquell periòdich republicà, orgue dels esperits *profondament* lliberals, qual lliberalisme té més d'absolutisme que d'altra cosa.

Impotent per acabar la guerra ab els medis fins llavors empleats, el govern decideix enviar a n'en Weyler a Cuba, y malgrat la roja aureola de crudeltat que'l voltava, aqueixos republicans, els homes d'ideas avensadas, els grans altruistas, van aplaudir a aquell general y'l van empenye a acabar la guerra apelant a procediments inhumans y salvatjes que repugnan a tot home honrat y digne.

Per un etzar de la guerra mori en Maceo, y aqueixos *internacionalistas*, en lloch de tenir paraulas de compassió y de condol per la mort del héroe de la independència cubana, del valent capdill que defensà ab coratge la llibertat de la seva terra, van il·luminar els balcons del seu cassino y's van entregar a grans demostracions d'alegria, donant aixís mostrars d'un patriotisme espanyolista ridícul y estúpit, y al mateix temps, ells, els de la patria universal, d'un cor aixut d'amor pels

homes, aqueix amor qu'en tot pit generós existeix, sigui la que sigui la nacionalitat a que aquells pertanyin.

Fracassat aquell célebre general y tornat a Espanya xopas encara sas mans de sanch cubana, aqueixos lliberals de pega, aqueixos que's diuhen amichs del obrer y qu'haurien d'ésser, per tant, enemichs del militarisme, se van dedicar a llepar el sabre d'aquell *héroe*, pensant—pobra gent!—que un vulgar ambiçió els havia de portar aquella República unitaria per la que tant sospiran.

Se vantant en las sevas peroracions d'amor a la nostra terra — la *patria petita* qu'ells ne diuhen, la *patria natural* que'n dihem nosaltres — y a la nostra llengua, y es tan gran la estimació que per ella senten, que reben ab verdader goig totas las disposicions centralistas que tendeixen a l'anulació de la nostra personalitat nacional, puig ni las sevas associacions ni'ls seus periódichs han protestat may en contra d'ellas: bé que pera ells es el *sumum* del progrés, el *non plus ultra* de las sevas aspiracions, l'assimilació de la nostra terra a Castella, es a dir, d'un país relativament actiu, prósper y floreixent, a un altre d'indolent, decadent y empobrit. Heusaquí'l progrés y l'avens que volen pera la nostra Catalunya. Y pera posar de manifest l'afecte que senten per la nostra llengua, no més cal esmentar lo succehit al Ateneu en ocasió en qu'en Guimerà, trencant ab la estúpida rutina y en us del seu dret, va tractar de fer el discurs presidencial en català. Alashoras aquests *lliberalissims*, partidaris d'una llibertat sense trabas e ilimitada, se varen oposar ab totas sas forsas als propòsits d'en Guimerà, y desde'ls seus periódichs—*La Publicidad* y *El Diluvio*—varen llensar parauladas y bestiesas a bell doll dessobre'ls catalanistas, posant en evidencia el seu esperit petit, mesqui y exclusivista, lliberal de nom, en el fons despòtich y autoritari.

Tenen interès en fer constar el seu anticlericalisme y anticatolicisme, y quan las circumstancias s'ho portan no tenen reparo en acceptar llochs preeminents en manifestacions religioses, com ho va fer el *clerófago* Junoy passejant pels carrers de Manresa, ple de fervor mistich, el penó de la professó

que se li va oferir y que va admetre joyós y satisfet.

Heusaquí, á fi de comptes, lo que son els que, orfes d'educació política—y molts també de l'altra—han pres com un *sport* l'insultar als catalanistas; heusels aquí 'ls grans lliberals que tenen un concepte tan migrat y dogmàtich de la llibertat; aqueixos autonomistas nominals qu'han predicat una guerra bestial y salvatge contra'ls que defensavan l'autonomia de la seva terra; aqueixos *soi-disant* esperits progressius, amichs del obrer, que contribuheixen a la seva *ilustració* omplint las planas dels seus diaris d'una informació detalladissima y completa de las brutals *corridos de toros*; aqueixos *internacionalistas* de *doublé* partidaris de la patria universal, a la que voldrien arribar pel camí de l'absorció d'uns pobles per altres, consumant veraders atentats a la llibertat, fins a la constitució del monstruós y colossal imperi, assentat sobre la violència y en el que hi segués sobirana la uniformitat de la mort: ben distinta aqueixa patria universal de la que somniém nosaltres els catalanistas, hermosa federació de pobles lliures, tots ells ben diferenciats, cada un ab la seva fesomia propia y característica, però units tots pels llassos que crean y estrenyen l'amor, l'harmonia y'l respecte mutu.

A nosaltres els catalanistas veraders, sincers partidaris de totas las autonomias, aixís individuals com colectivas, tanta comedia, tanta farsa y tanta hipocresia no poden causarnos més que repulsió, fàstich y repugnancia tot a l'hora.

JOAN RIERA.

UNIO CATALANISTA

CONSELL GENERAL DE REPRESENTANTS

OLTÍSSIMA concurrència s'havia aplegat el passat diumenge, dia 15, en las salas de la *Unió Catalanista* ab motiu de celebrar l'anunciat Consell general. S'hi trobaven representadas las associacions, agrupacions y pe-

riódichs que a continuació s'expressan:

Associacions: Lliga de Catalunya, Centre Escolar Catalanista, Centre Català de Sabadell, Centre Catalanista de Girona y sa comarca, Associació Catalanista de Reus, Associació Popular Regionalista, Centre Català de Sant Sadurn de Noya, Associació de la Costa de Llevant, Associació «Catalunya y Avant», Associació Protectora de la Ensenyansa Catalana, Associació Obrera Catalanista de Manresa, Associació «Catalunya Autònoma», Centre Catalanista de Mataró, Associació «Lo Sometent», Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat, Associació «Los Montanyenchs», Centre Catalanista de Figueras, Centre Catalanista Gracienc, Associació «Rafel de Casanova» de Manlleu, Lliga Catalanista de Reus, Lliga Popular Catalanista de Castell del Vallès, Centre Catalanista Sarrianech, Centre Català de Sant Feliu de Guíxols, Centre Catalanista «Gent Nova» de Badalona, Centre Catalanista Democràtic de la Conca de Solivella, Centre Catalanista «La Barretina Torellonenca», Associació Catalanista de Sant Boy del Llobregat, Associació «Lo Renaixement», Centre «Catalunya» de Sant Martí de Provencals, Associació Catalanista «Lo Galí», Associació Democràtica Catalanista «Lo Trángul» de la Barceloneta, Associació Catalanista de Sant Joan Despí, Centre Popular Catalanista de Sant Andreu de Palomar, Associació Artístic-Catalanista del Poble Nou, Associació Democràtica Catalanista «Los Pregoners».

Agrupacions: Agrupació Catalanista de Mollet del Vallès, de Vilassar de Mar, de Sant Feliu de Codinas, del Casino Mercantil de Barcelona, de Cardedeu, Escolar Catalanista «Ramón Llull», de Sallent, de Rodonyà, «Segadors» de Sans, d'Olot, de Sant Andreu de la Barca, de Palafrugell, «La Coronela» d'Esparraguera, de Crespià, de Rubí, de Molins de Rey, de Pals, Propaganda Catalanista de Barcelona, d'Excursions «Bach de Roda», «La Reixa», d'Arbós, del Poble Sec, «Los Feyners» de Barcelona, de la Espluga de Francolí y d'Agullana.

Periódichs: *La Renaixensa*, de Barcelona; *Lo Sometent*, de Reus; *Lo Catalanista*, de Sabadell; *La Nació Catalana*, de Barcelona; *Lo Pi de las Tres Branques*, de

Berga; *Gent Nova*, de Badalona; *La Comarca*, de Lleyda; *Universitat Catalana*, de Barcelona; *Llevant*, de la Barceloneta; *Montserrat*, de Barcelona; *Avant sempre, sempre avant*, de Manila; *La Sembra*, de Tarrassa; *Lo Vendrellench*, de Vendrell; *Vida Nova*, de Sant Martí de Provencals, y JOVENTUT.

Socis individuals: Oriol Martí y Ballés, Joseph Maria Roca, Joseph M.ª Valls y Vicens, Trinitat Monegal, Joseph Torres y Sampol, Domingo Martí y Julià, Jaume Botey, Modest Durán y Folguera, Julià Soley y Comella, Julià Martí, Lluís Esquerrà, Antoni de P. Campmany, Joan B.^a Baró y Vicens, Pere Pasqual y Baquer, Pere Basté, Trinitat Gomis, Arthur Fibernat y Juli Vidal.

Hi assistiren també's expedites de la *Unió* senyors Angel Guimerà, Joan Permanyer y Manel Folguera y Durán, y's reberen adhesions d'en Francisco Romani y Puigdemolas, del «Escut Emporitat» de La Bisbal, y de l'associació «Lo Segrià» d'Almenar.

El president en Joseph M.ª Roca exposà l'objecte del Consell previa lectura pel secretari senyor Rocamora de l'acta del Consell anterior, y seguidament feu us de la paraula'l tesorero senyor Patxot, que llegí una notable memoria sobre l'estat de comptes de la *Unió*, memoria que donà lloch, previa discussió, als acorts següents:

1.er Donar 30 días de temps a las entitats que no han respost, pera que reconeguin llur descubert de conformitat ab l'imprés que se'ls hi remetés.

2.^{on} Que passats aquests 30 días s'aplicará l'article V, incís E, dels Estatuts de la *Unió*, y's donará de baixa de la *Unió Catalanista* a tots els socis colectius o individuals que no hagin complert l'acort anterior.

3.er Exigir en el Consell general ordinari rigorós acatament al article VIII dels Estatuts, aixó es: «Cada entitat colectiva comunicará per medi de son representant la quota ab que contribuirá en el proxim any als gastos de la *Unió*».

Y 4.ta Aquesta quota s'haurá de pagar avans de cada Consell ordinari, o sia, tindrà d'ésser pagada lo més tart per tot el setembre del any següent, aixís en la sessió anyal el tesorero presentarà verament la situació económica de la *Unió* y'l Consell general tindrà acció envers els que no compleixin.

Se donà compte de la donació feta per la «Lliga de Catalunya» de 655 pessetas recaudadas per suscripció entre'ls socis, y del augment espontani qu'havia donat a sas respectives quotas anyals l'Agrupació Catalanista del Casino Mercantil de Barcelona, oferint aixís un exemple digne d'ésser imitat per altrats entitats adheridas.

El Consell donà un vot de gracias al tesorero per sa energia y bon criteri al regularisar la marxa económica de la *Unió*, fent també extensiu aquest vot a la «Lliga de Catalunya» y a l'Agrupació Catalanista del Cassino Mercantil per sa exemplar conducta.

Se suspengué en aquest punt la sessió, qu'havia comensat a las deu del matí. Era la una de la tarda.

A las tres comensà la segona sessió del Consell, procedintse a votació per admetre'ls següents socis individuals y colectius: en Ramón Farré y Carceller, en Joseph Morera y Borés, en Arnau Martínez y Serifá, en Joan Fort y Romeu y en Antoni Roig y Soler, de Barcelona, y en Joan Grau y Puig, de Sabadell; y las entitats Associació Catalanista de Premià de Mar, y Orquesta «La Renaixensa», de Sant Sadurn de Noya. Tots foren admesos.

Seguidament se manifestà al Consell que'l periódich *La Nació Catalana* havia canviat son nom per el de *La Devantera*; l'Agrupació Catalanista de Santa Perpetua de la Moguda, per Centre Democràtic Regionalista Perpetuense; l'Agrupació Catalanista de Molins de Rey y la del Poble Sec, se constituïen en Associacions.

Se passà a donar compte de la dimissió del càrrech de vocal de la Junta Permanent de la *Unió Catalanista*, presentada per en Joseph Mallofré, qui la reiterà ab caràcter irrevocable, exposant varias rahons que donaren motiu a llarga discussió. Per fi's passà a votar, y en conseqüència la dimissió li fou admesa, per 190 vots contra 33, procedintse a elegir vocal pera omplir sa vacant. Resultà elegit en Candi Robert.

Fou llegida una proposició d'en Joaquim Company oferint a la *Unió Catalanista*, pera sa expensió, 300 grossas del paper de fumar «Catalunya», remerciantse la finesa.

D'altra proposició's donà compte, en la que's demanava a la Permanent que's servis senyalar pera una fetxa propera l'Assamblea acordada en l'anterior Consell y qu'ha de tenir lloch a Barcelona. El senyor Roca suplicà als firmants que retressin sa proposició, pregantlos hi tinguessin plena confiança en la Junta Permanent y prometent que aquesta tindria en compte'l desitj tan clarament manifestat per la majoria dels delegats. Els firmants, confiant en la paraula de la presidencia, no tingueren inconvenient en retirarla, fent constar que sa insistencia era deguda al convenciment de que cal aprofitar las circunstancias en que's trobém, que no solen ésser de durada a Barcelona, y a la necessitat cada dia més imperiosa de que dita Assamblea's celebri, ab la gran ventaja de que sia qui la convoqui l'actual Junta, que tan encertada direcció ha sapigut donar a la marxa política del Catalanisme al interpretar els acorts de las entitats e individus que forman la *Unió Catalanista*. Acte seguit se discutiren y aprobaren las dugas següents proporcions en votació nominal.

«1.ª Els catalanistas adherits a la *Unió* no poden fer actes de propaganda que contrariïn els acorts de las entitats adheridas que fan us dels drets que las hi concedeixen las Assambleas.»

«2.ª La *Unió Catalanista*, conservant sempre la propia personalitat, veurà ab simpatia als elements polítichs afins sempre que aquests per medis honrats y dignes realisin actes beneficiosos pera la obtenció de l'autonomia de Catalunya.»

L'últim acort del Consell fou el de publicar un Manifest al poble català protestant de la reforma del Notariat projectada pel ministre de Gracia y Justicia en detriment del Dret de Catalunya: manifest que será costejat per subscripció pública, fentse un copiosissim tiratge.

Eran més de las vuyt del vespre quan s'aixecà la sessió.

TEATRES

NOVENA SESSIÓ DEL «TEATRE ÍNTIM». —LORENZACCIO. —LA NUOVA IDOLA. —HAMLETO.

En una terra en que sols las xemeneyas s'enlayran, com diu un amich meu; en que l'art sols se mira com a infantil passatemp que impressiona superficialment nostres sentits; en que sols lo qu'enlluerna seduïx nostra vista, y lo que ritma afalaga nostras orelles; en que las fondas emocions anímicas que produïx el gran art, agitant nostra pensa y removen nostre cor, ens repugnan perque venen a despertarnos del somni vulgar d'una vida d'autòmatas; en una terra en que s'ha fet del escenari un mercat—petita llotja d'especulacions usurarias y eventuales sobre la bona fe y sobre l'extravagant capritxo d'un públich estragat—y de la sala d'espectacles un altre mercat—petita llotja també ahont s'exposa carn humana que's compra y ven ab fórmulas complicadíssimas;—en una terra en que'l deu dels filarmònichs es el tenor-aucell y'ns extasiém devant d'una *Bella Chiquita* o de qualsevol altra *Bella*; en que'ls empresaris se converteixen en traficants, els autors serios se deixan anunciar com a vulgars ventríloquos y'ls actors formals se prestan a representar automàticament catorze horas seguidas; en una terra aixís, al trobarnos devant d'en Gual y'l seu *Teatre Íntim*, devém pararnos y saludar. Saludém al estol de joves coratjosos que perseguint un ideal seré fan via impertorbables, cayent tantost per'aixecarse ab més fe y trevallar ab més entusiasme; saludém al seu director qu'ab voluntat ferma sab vence tots els obstacles, sab fonde rancúnias, sab trucar a las portas del desinterés, y sab demostrar prácticament que hi há quelcóm a Catalunya que no está pas podrit.

Heus aquí las reflexions que'm sugereix la novena sessió donada pel *Teatre Íntim*. Pintar decorats nous, gastar grans cantitats en trajos y accessoris, trevallar mesos y mesos quietament y ab entusiasme pera presentarse un dia dihent al públich «aquí teniu aquest fragment d'art, seriós y gran: aprofitèuvosen, que sols durará tres horas», es un espectacle encoratjador. Tant més, quan ells saben anticipadament qu'es dubtosa la victoria y qu'en tot cas, si moralment poden surtirne satisfets y plens de gloria, materialment n'han de sortir ab las butxacas buydas. Ells ho fan aixís: saludém.

Las obras escullidas foren l'*Edip Rey*, de Sofocles, y *El casament per forsa*, de Molière. No dispo de temps ni espay pera parlar ab la detenció que's mereix de la patética tragedia grega; de la que, per altra part, els lectors de JOVENTUT ja'n coneixen l'atinat estudi de mon company Zanné, que publicarem en un de nostres darrers números. Tampoch diré res d'en Molière y sa petita comedia,

remetent als lectors a las planas del artistich programa que's repartia en el teatre la nit de la representació, en las que un altre company, l'Oriol Martí, ne deya moltes y bonas coses fent ressaltar la fina gracia y la sátira intencionada del gran cómic francés.

Me limitaré a donar compte de la representació de dites obras y sa presentació escénica. En conjunt, la execució fou perfecta. Actòrs y comparsas demostraren—cosa a la que no estém avesats—un gran domini y coneixement exacte del paper que representavan. La mà d'en Gual preparant per medi de repetits y racionals ensaigs a cada un d'ells pera lograr un conjunt armònic d'elements conscients, qu'están possehits de sa respectiva missió, s'veya en els més petits detalls. Aixís, desde Edip fins al actor que menys paraulas ha de dir, sabian sempre lo que deyan; y si bé es veritat que no s'elevaren a las alturas d'una ampla declamació trágica, cosa que seria ridicul exigir, també ho es que cap d'ells desentoná, dihent els versos ab serenitat y convicció. Tant ells com els comparsas se mogueren ab gran justesa, sense vacilacions, logrant aquella tan difícil varietat de actituds y gestos que, si son naturals en tota multitud lliure, no logrem veure casi may en el teatre, ahont—part per convenció escénica y part per falta d'aptitut en els comparsas—sembla dirigir constantment l'espectacle una indiscutible e invisible veu de mando que fa bellugar a la gent, com a batallons disciplinats a cops d'estaca. En Gual ha sabut explicalshi lo que devian fer y per qué devian ferho; y per'xó ja no semblavan ninots arrengrerats que's mouhen y gesticulan compassadament estirantlos ab fils, sinó sers humans que manifestan lliurement las sevas emocions de la manera personal que a cada hu es propia.

El decorat dels senyors Moragas y Alarma molt apropiat, especialment en els últims termes de la esquerra. Jo haguera volgut una més ampla perspectiva, qu'hauria engrandit la escena acostantnos a la ilusió d'aquells amples espays en que's representavan las tragedias gregas y s'hi movian grans masses. En aquesta decoració'l palau d'Edip se'ns tira asobre y'ls comparsas sembla que's bellugan ab dificultat a pesar de no ésser molt nombrosos. De totas maneras, la decoració produheix bon efecte, contribuint a la hermosa plasticitat del quadro.

En lo qu'en Gual s'ha lluhit més es en la part d'indumentaria. Els més petits detalls s'han tingut en compte no ja sols en quant a propietat, sinó també en la perspectiva; las telas escullidas, els colors ben combinats, las perrucas y pentinats, las armas y demés accessoris, tant en la comparsaria—homes, donas y criaturas—com en els personatjes tots, indican un coneixement exacte del època y al mateix temps un gust artistich exquisit.

Y tot aixó era d'una importancia capital, tractantse de fer comprendre al públich, generalment inculte, un'obra que's desenrotlla en un medi ambient que desconeix. Y precisament aquesta propietat meticulosa en la presentació del quadro es l'únic medi de que disposava en Gual pera preparar al públich a que's formés una idea aproximada d'un poble, d'unas costums y d'una civilisació que desconeix en absolut y que, per altra part, es necessari que'n tingui un coneixement, si no exacte, relatiu, pera, penetrat del medi en que's mouhen, poder identificarse ab els personatjes y ab els sentiments y passions que'ls agitan.

Tot aixó ho ha lograt en Gual; tant, que desde las primeras escenas el públich tot va trobarse en situació pera seguir la horripilant tragedia, no ab els ulls de la freda reflexió y segons els principis convinguts del convencionalisme escénich modern, sinó ab els ulls del cor qu'endevinava un'altra moral, un'altra civilisació y unas altras costums tan humanas y tan serenas, al menys, com las de nostres dias. Era molt fácil que'l públich fes aquell petit salt que separa lo sublim de lo ridicul, y pera evitarho en Gual sols podia emplear aquest medi: dominar al públich desde'l primer instant, y dominarlo per la plástica. En Gual ho va comprendre aixís, y no's va errar. Desd'alashoras la victoria era certa. Jo crech que'l mellor elogi que's pot fer d'en Gual y del *Teatre Intim* consisteix en aixó.

Ara, jo voldria qu'en Gual me permetés, sense pendrehó com á censura, algunas observacions que m'ha suggerit la representació del *Edip Rey*. Jo endevinó las rahons, ben sólidas per cert, que l'han induhit a escullir aquesta obra: la seva grandiositat trágica en primer lloch, y'l desitj de ferla fruhir a un públich que no llegeix y per lo tant sols aixís pot educarse. Però ¿está segur en Gual de que aquesta educació es sólida? Jo crech sincerament que no. Jo crech que sols en un cas ho seria: quan se poguessin presentar aytals obras d'una manera tan perfecta, que ens trobessim devant d'una reproducció exacta dels espectacles grechs ab sos escenaris inmensos en que s'hi movian centenars de personas a ple sol, parlant ab máscaras de las que'n surtian veus fondas y crits estridents, etc.; quan aquell chor grech ab sa indiferencia y ab sa impassibilitat pogués donarnos idea exacta d'aquella consciència pública que personificava, interpretant el sentiment moral y religiós d'un poble que acceptava resignat las lleys inexorables del Desti, qu'adorava uns deus implacables, símbols del poder fatal que regia a la humanitat, y es l'actor invisible qu'endevinem dirigint sempre la vida humana, y es l'ànima d'aquestas grans tragedias. ¿Cóm ferli entendre al públich qu'en aquell temps no

existia encara aquesta moral estranya que la gran religió dels dubtes y de las vacilacions ens ha transmés atàvicament y que consisteix en ajuntar en contuberni extrany la justícia absoluta ab la misericòrdia infinita? El chor grech respecta a Edip, mes no'l plany; comprén la misèria humana, però no's revolta al veure complir lo que fatalment deu complir-se; treu llissons de la desgracia y serenament comenta'ls fets. El chor no plora, puig els seus plors podrian ofendre als deus.

En Gual, qu'ha comprés tot això, devant de la impossibilitat material de reproduhir exactament l'espectacle grech, ha tingut d'humanisar el chor, d'humanisarlo en el sentit de ferlo actuar y sentir més armònicament ab la moral nostra, ab nostras costums y ab nostre modo de pensar. D'altra manera'l chor, com a personatge abstracte, hauria resultat incomprensible y tal volta absurd.

Es clar que aquestas afirmacions las dono, no com a bonas, sinó com a mevas. Ellas se relacionan directament ab un problema complicadíssim sobre'l que las opinions divergeixen: el problema de las adaptacions, refundicions y arreglos de las obras clàssicas e històriques. No puch entrar avuy en aquesta discussió. Sols diré, pera que's compregui'l verdader sentit de las anteriors observacions, que jo estich ab els que creuen que las grans obras d'altres temps deuen presentar-se ab tota sa integritat, fins ab sos defectes. En cambi, n'hi há molts que no ho creuen aixís. Potser aquests tenen rahó.

De totas maneres no voldria, com he dit, que s'interpretessin malament aquestas consideracions. Si las he fetas es perque jo voldria convence a n'en Gual d'una cosa, y es: que a mon entendre, ell y'l seu *Teatre Intim* farien obra més meritòria y, moral y artísticament, més educadora—ab tot y serho moltíssim la qu'han fet ab l'*Edip Rey*—dirigint els seus esforços y esmersant sa activitat en obras modernes; mirant endavant en lloch de mirar endarrera. La tasca seria més fàcil y crech que més fructifera. Si estich equivocac, qu'en Gual me perdoni y continuhi impertorbable son camí. Tractant-se de fer art serio, sempre'm comptará entre sos admiradors.

El casament per força, correctament traduït per en Salvador Vilaregut, fou presentat ab una decoració d'en Vilumara de bona perspectiva y exacte color d'època. Els trajos y demés accessoris, d'exquísida propietat, y'ls actors s'esmeraren en sos respectius papers, interessant y fent riure al públich, que, tant en aquesta obra com en l'*Edip*, va estar a l'altura de las circumstancies, premiant a tots ab una entusiasta y sincera ovació.

El senyor Giménez, que com algú altre dels que forman el *Teatre Intim* son actors professionals, mereix doble aplauso no sols

per son desinterés y amor al art, de que dona probas, sinó per la correcta interpretació que doná al tipu d'Edip.

Pagant tribut a la tradició, en Zacconi porta en son repertori alguna d'aquellas obras en que un paper de lluhiment pera l'actor y dugas o tres escenas d'efecte fan perdonar lo demés. Una de tals obras es *Lorenzaccio*, el romàntich dramón d'Alfred de Muset, aquell tipu estrafalari, excèptich, altruista, apassionat, viciós y no sé quantas cosas més que'ns sorpren sovint y no'ns interessa may: tanta es la indecisió y falsetat psicològica de son caràcter.

En aquest drama, confós pel gran número de personatges e incidents que diluïheixen l'acció sense deixarhi veure un criteri definit, hi advertim no obstant, aquí y allà, la delicada fantasia del poeta en imatges bellas y conceptes originals, encara que sovint alambinats; hi trobém també la sátira fina y sagnanta característica d'un esperit aristòcrata al mateix temps què liberal, e hi trobém, en fi, unas pocas escenas preparadas ab l'artifici propi del teatre romàntich, d'efecte segur sobre'l públich senzill, sobre tot quan las fa un actor com en Zacconi, que sab posarhi l'ànima. De tots modos, al públich no'l va entusiasmar, y menys a mi, puig si bé tots aplaudirem el treball del actor, ens quedarem frets devant d'aquella novela folletinesca d'envenenaments, raptés, assassinats, conjuras y demés recursos qu'avuy no'ns convenen. Qui ho hauria dit trenta anys enrera que *Lorenzaccio*, aquest *Hamlet* de per riure que feya estremir d'emoció a nostres avis, a nosaltres ens deixaria tan tranquils!

El nou idol es la ciència: una idolatria com qualsevol altra, que troba son origen en la fe, una fe instintiva que's converteix tot seguit en fanatisme. El doctor Donnat, metje sabi, investigador y altruista, inocula'l *virus* del càncer als malalts de sa clinica que, havent de morir d'altras malalties, li serveixen pera sos experiments sense que personalment se'n ressentin. D'aytals experiments pot surtirne'l descobriment d'un remey que curaria milions de sers humans. Mes un dia's presenta un cas imprevisit. Una joveneta histèrica y tísica en ultim grau que no té, segons tots els sintomas, més de tres mesos de vida y a qui'l doctor ha inoculat el *virus* del càncer, se cura de la tísic per miracle: la joveneta, histèrica y fervorosa creyent, ha begut aygua de Lourdes. El sabi descompost, se convens de son erro y contempla ab espant a la víctima dels seus experiments. El problema queda plantejat. ¿Té'l metje dret a fer tals experiments? «Sí, —diu ell.—¿Qué hi fa que hi hagi una vic-

tima, que n'hi hagin moltes, si aytals víctimas deslliuraran a la humanitat d'un mal pahorós? ¿No fem matar a nostres soldats per fins més egoístas? Jo mateix—va dihent el metje—¿no exposo cada dia ma vida, vida de sabi molt preciosa, a la capsalera dels llits del hospital desinteressadament? ¿Qué representa una víctima ignocenta devant de la ciencia que deslliura a la humanitat de sos corchs?»

Evidentment hi ha quelcóm de capciós y paradoxal en aquesta argumentació. Es l'etern sofisme del interès de molts sobreposant-se al interès d'un sol. Dintre del ordre social el doctor té rahó: el sacrifici d'un individu no representa res pera la societat, mes un esperit lliure com el seu aixó no ho pot admetre. Ell mateix confessa son dubte devant de la joveneta, que al descobrir el fatal experiment de que ha sigut objecte, exclama: «No hi fa res: a mi, que soch una creyent y volia ferme germana de la caritat sacrificantme per mon proxim, lo mateix m'es donar la vida d'un cop que paulatinament. ¿La meva pobra vida pot ésser útil? Si m'ho haguessiu dit, jo vos n'hauria fet do.» El metje, per la seva part, també sacrifica sa vida paulatinament en bé de la humanitat, y un dia, creyent que'l sacrifici absolut pot ésser útil, ell mateix s'inocula'l mal pera notar els seus efectes sobre un home jove y robust.

De manera que lo que fa la joveneta per fe senzilla, ho fa també'l metje essent incrédul. Ell, que no creu en un'altra vida, qu'ha trobat las ánimas en la punta de son escarpell, que no admet res que no pugui comprendre, se sacrifica també. «¿Per qué?» s pregunta ell mateix. «¿Es qu'ara creus en Deu?» li pregunta sa esposa. «No,—contesta—peró moriré com si hi cregués!» La explicació del problema es aquí. El metje es també un creyent, es també un fanàtich, creu també en un Deu. Ab una sola diferencia: el Deu de la joveneta es el Deu dels altres, el Deu del metje es el Deu seu. La idolatria dels moribonds filla de la por ultra-terrena que converteix als escéptichs, la idolatria de la fe senzilla que fa mártirs dels fanàtichs, y la nova idolatria de la ciencia que porta també al sacrifici voluntari, conduheixen a un mateix resultat: el renunciament devant de quelcóm superior. Sols Cormier, un escéptich que's dedica a fer observacions sobre l'ànima humana acumulant datos y més datos pera descobrir una petita veritat que pugui ésser el punt de partida d'una nova ciencia, la ciencia de la psicologia experimental, no admet res d'aixó. Lo qual no impideix qu'ell mateix, ab sos experiments de sugestió, mati ánimas obligantlas a obrar y determinarse en sentit contrari a son lliure arbitri per la forsa d'aquella mateixa sugestió.

Tot aixó ho desenrotlla en François de Curel, autor de *La Nouvelle Idole*, en una serie d'escenas en las que la discussió filosòfica-social hi domina; a pesar de lo qual el drama es ben intens, y'l públich—si bé un xich desorientat, perque aquesta obra, com tota obra verament original, *trenca mollos*—segueix l'acció ab interès y emoció. Y es que, al darrera d'aquellas disquisicions rublertas d'ideas, l'espectador hi endevina un gran drama, mellor dit, uns grans dramas qu'agitan poderosament a aquells sers excepcionals fins al punt de determinar un terrible desenllás.

Es un'obra de tesis, un drama modern en que'ls estats passionals no s'exteriorisan, en que'ls sentiments solzament s'indican, en que l'acció dramática, deslligada y sobria en efectes, no segueix, com voldrian els rutinaris, un argument detallat ab exposició, nus y desenllás, tot ben trevallat, ben complicat y ben efectista. Es un drama d'ideas que conmmóu més fondament perque aquestas ideas son fillas de consciencias més o menys serenas y fortament agitadas que traheixen fortas pertorbaciohs animicas d'una potencia trágica excepcional; perque ellas son la font única dels dramas intims més punyents y més intensos que conmmouhen a la humanitat moderna, aparentment tan serena y tranquila.

En una paraula, *El nou idol* será discutit y fins desdenyat per tots aquells qu'amidan ab compás, se saben de cor las reglas fixas del art escénich y s'espantan devant de tota innovació; però, en cambi, será apreciat y aplaudit sincerament per tots aquells qu'en art dramàtich com en tot som revolucionaris y contemplém ab joya l'aparició inesperada de temperaments ardits y originals.

La interpretació, per part de tots, molt ajustada y molt sobria, trobant aquella naturalitat qu'en obras tals es indispensable pera que'ns fem la ilusió de que no som al teatre, sinó que contemplém un quadro de la vida real. Se distingiren com sempre en Zacconi y la Cristina.

Dissapte, ab el teatre ple, ens doná en Zacconi per primera vegada la gran tragedia de Shakespeare, *Hamlet*. La seva interpretació d'aquell tipu tan complexe podrà ésser discutida, però no hi há dubte qu'es ben personal. Els que recordan altres grans actors y comparan, troban qu'en Zacconi exteriorisa poch. Realment la seva interpretació d'*Hamlet* es sobria y concentrada; sembla que representa més pera ell mateix que pera'l públich; reclama de part d'aquest un esforç molt dificil d'obtenir. A mi'm va agradar extraordinariament en tot el primer acte y en els dos últims, encara qu'en la escena final del acte del cementiri las sevas facultats,

que no son molt extensas, el feren vacilar un xich. En resum, varem veure un *Hamlet* que, si no'ns va entusiasmar, ens va emocionar fonament. Els demés actors molt fluixos, y la presentació escènica detestable. Bé es veritat que baix aquest aspecte no podem ésser molt exigents ab companyias que rodan pel món. De tots modos, en qüestió de trajos y petits detalls d'escenografia, bé podrian fer gala d'un millor gust artistich.

CONCERTS

CONCERT RISLER.

Al presentarse en Risler per primera vegada davant del públich de Barcelona, volgué demostrarnos qu'era un artista de cor en tota la extensió del mot: al presentarse per segona vegada, hem adquirit el convenciment de que'l mecanisme de sa execució es tan perfecte com el seu sentiment artistich.

¿A qu'es deu aytal variació? ¿Se deurá tal volta — puig no creyem que del any passat ensá hagi pogut progressar en el mecanisme d'una manera prodigiosa — a qu'en Risler presentantse la primera vegada a Barcelona després d'en Rosenthal, oposá la *poesia* a la *virtuositat* pera fer ressaltar la superioritat de la primera sobre la segona? ¿Qui pot saberho?

Els que no hem tingut la sort d'assaborir el treball pianistich d'en Rubinstein, podem admirar a n'en Risler com el més gran pianista del nostre temps ohit a Barcelona. En Risler es un poeta del piano, y'l fa cantar a voltas ab els accents de la veu humana més apassionada, a voltas ab l'amplitut y riquesa dels majestuosos conjunts orquestals. La delicadesa en els *pianissimi*, la potent expressió en els passatjes de força, l'agilitat inconcebible en els *allegri* y *presti*, la grapa de gegant ab que abraça'ls acorts més plens, la claretat y puresa ab que fa ohir els temas simultanis, y, sobre tot, l'indefinible alé de poesia qu'escampa esperitualment per demunt de lo que interpreta, fan d'en Risler si no'l pianista *ideal*, al menys el pianista que més s'acosta a la perfecció somniada per tots els aymadors del art de Chopin y de Liszt.

En Risler, en son concert, que tingué lloch en el teatre Principal, ens oferí un programa de primer ordre. Ab la *Fantasia cromática* y *Fuga* de Joan Sebastiá Bach, ens probá l'agilitat vertiginosa de sos dits, ensemps que sa potent polsació, en particular en al-

guns passatjes dominats per la má esquerra. No pot demanarse a un pianista més sinceritat en la dicció ni més grandesa en la execució.

Ab tres caracteristicas composicions d'en Couperin, sobre tot ab *Le rossignol en amour*, se'ns presentá en Risler com a pianista delicadissim, d'una habilitat extraordinaria en el maneig dels pedals. No pot imaginarse major riquesa de detalls que la dels fets sentir per en Risler en la esmentada pessa *Le rossignol en amour*, quals constants refilets foren dits sempre ab gracia encisadora.

La *Sonata en la menor* de Mozart (d'un primer temps, *allegro maestoso*, digne del autor de *Las bodas de Figaro*) fou altra mostra del gran talent pianistich d'en Risler.

Peró'l veritable clou del concert era la colossal, la incomparable *Sonata en do menor*, op. 111, de Beethoven. Aquesta obra mereix figurar entre las mellors del mestre de Bonn, essent per sa original bellesa, sentiment patètic y riquesa de formas, la fita de la evolució iniciada envers nous horitzons de la música per en Beethoven, en sos darrers anys. El geni d'aquest gran mestre apareix en la *Sonata en do menor* ab tanta força com en sas *sinfonias* més perfectas, com la V, la VI, la VII y la IX. Es un'obra (deixant de banda las sevas enormes dificultats materials d'execució) que requereix un artista de debó, que senti tota la passió inmensa que hi batega, passió qu'es la manifestació més potent del geni de Beethoven despedintse del tot y pera sempre de la correcció y serenitat dels clàssichs.

Aquesta *sonata* fou executada l'any passat pel célebre Rosenthal, qual interpretació va ésser ben diferenta de la d'en Risler, puig doná més importancia a la part que podem dirne *externa*, distingintse sa execució per molt correcta y per consegüent un xich freda, al revés de la d'en Risler, més íntima y fonda, es a dir, més genial, y per tant en consonancia ab el veritable carácter de la *sonata*.

Chopin va tenir també en el concert d'en Risler el paper que de dret li pertoca en tota bona audició pianística. La *Balada en sol menor*, de dificultats que semblan insuperables, els *Impromptus en la bemol* y en *sol bemol*, y la *Mazurka en la menor*, obra exquisida de ritmes originals y poètics, revelaren un nou aspecte del talent d'en Risler.

Y ab la *Dansa macabra* de Saint-Saëns (perífrasis de Liszt, y ab aytal motiu obra d'aquellas que no tothém se troba en estat d'executar), y'ls arreglaments de la *Mort d'Isolda* y de la *Obertura de Els Mestres Cantors* de Wagner (obras no pianísticas per més que's digui), se presentá en Risler com a virtuoso colossal, vencedor de totas las dificultats d'execució imaginables, arrencant del públich aquellas ovacions espontànies que sols produheix l'admiració més sincera.

En Risler, alhora qu'es un gran pianista, es un home de gran resistència. Els intermitjos de las tres parts del programa foren curtíssims, y de pessa a pessa ab prou feynas reposava. El públich feu durant tot el concert la deguda justícia a sos mèrits extraordinaris, saludantlo ab ovacions d'aquellas que sempre's recordan ab goig per moltes que se'n hagin rebudas.

El piano Blüthner, utilitat per en Risler, era notable per sa potent sonoritat, però sas veus eran massa metàl·liques.

CONCERT VIDIELLA-RIBERA.

El segon concert Vidiella-Ribera que, com el primer, tingué lloch en el teatre de Nove-tats, fou un nou triomf per'abdos músichs. La nombrosa concurrència que hi assistí els ovacionà sense descans ab tota justícia, puig l'un y l'altre li proporcionaren fruhicions artístiques.

Comensà'l concert en Ribera ab el *preludi* del acte ters de *Tannhäuser*, essent sa execució un model de claretat y de sentiment. Tots els temes hermosíssims que'l constituïen aparegueren ben destacats, quiscun ab el caràcter e interpretació propia, sense que per'xò'l *preludi* perdés la unitat y la bellesa de conjunt que tant el caracteriza.

Tot seguit en Vidiella (ab acompanyament de la orquesta) executà en el piano el *Concert en fa major* (op. 79) de Weber, obra que no pot comptarse entre las mellors del gran mestre, y la *Polonesa en mi bemol* de Chopin (també ab acompanyament d'orquesta), qual segona meytat (*allegro molto*) es notabilíssima per sa gràcia y elegància. En Vidiella s'hi mostrà'l pianista de sempre, delicat y alhora brillant, d'execució neta, sense *pose* y, sobre tot, artista. Ens plagué molt en l'*allegro passionato* d'en Weber y en l'*allegro molto* d'en Chopin. La orquesta l'acompanyà, desampenyan correctament el paper que li estava destinat, a voltas secundari, a voltas principal, sens ofegar may al piano, que aquesta vegada era un *Chassaigne* de gran qua, no massa potent, però de veus molt clares.

En la segona part del concert debutà'l jove tenor en Joan Raventós, deixeble d'en Ribera, de qui'n parlarem més endavant.

La interpretació de la *obertura* de *Els Mestres Cantors* y dels *Preludi*, *Dansa dels aprenents* y *Entrada dels Mestres* (acte ters de la mateixa obra), mereixen nostres elogis més sincers. En Ribera'n ha donat una interpretació de la *obertura* ben diferenta de la dels que la portan ab solemnitat exagerada vora-na del encarcament, sense tenir present que dita *obertura* es un esplet potent de vida, d'un caràcter còmic genial, que rebutja,

per sa intima naturalesa, tota interpretació seriosa y freda. La *obertura*, sentida aixís, produheix un efecte sorprenent y dona la idea justa del caràcter de *Els Mestres Cantors*, la comedia musical més gran que s'ha escrit.

En cambi, l'*preludi* del acte ters fou delicadament interpretat, fenthi en Ribera sentir tot l'encís de la poesia que l'omplena y'n fa una de las pàgines orquestals més inspiradas d'en Wagner. Molt correcta interpretació obtingueren també la *Dansa dels aprenents* y la *Entrada dels Mestres*. La *obertura* de *Tannhäuser* (que fou executada malgrat no figurar en el programa), obtingué igualment magnífica interpretació, digna de la del anterior concert.

El mestre Ribera ha escoltat, en els dos concerts donats, ovacions que deuen enco-ratjarlo pera novas empreses.

Però la novetat del concert fou—sobre tot pera'l *gros* públich—el debut d'un jove tenor, deixeble del mestre Ribera, en Joan Raventós. En Raventós se troba tot just al comensament de sa carrera, essent per aytal motiu molt difícil de profetisar els resultats qu'ab el temps pugui obtenir. Y'n parlém ab certa extensió perqu'en Raventós vol arribar a ésser—segons diu ell mateix—un veritable cantant wagnerià, es a dir, un *cantant-artista* dels que's preocupan en primer lloch, com a *actors*, del paper representat, y en segon lloch, de la part *purament musical* d'aquest paper. Si en Raventós no's proposés assolir un fi tan desdenyat pels fabricants de *pinyols* a gust del públich *especialista* en tenors, poca importància donaríam a sa presentació, tot y reconeixent sa hermosa *corda* mitja y sa correcta—pera un principiant—escola, però sos propòsits, y'l desitj de possehir *cantants-artistas* catalans pera la creació—encara ben llunyana—del somniat teatre lirich català, son causa del espay que li dediquém.

En Raventós cantà las tres hermosas y poètiques melodies de *Els Mestres Cantors* que's coneixen ab els noms de *Presentació de Wallther*, *Cant de proba* y *Cant de la tensó*, aixís com un *lied* que mereix figurar entre'ls més grans del gran Schubert, *Die Allmacht* (*La Omnipotència*), cantant també, fora de programa, pera correspondre als aplaudiments del públich, dugas cançons, una d'ellas *El cigne* de Grieg, que digué ab molt de sentiment.

Que no prengui en Raventós las ovacions del públich en el sentit d'anar dirigidas a un artista ja format; deu considerarlas destinadas a esperonar sas facultats per'arribar al fi que's proposa. D'actor encara no'n té res, ni com a tal se presenta: de cantant comensa a esserho. Es, donchs, ben lluny del punt ahont vol arribar—la condició de *cantant-artista*—y solzament hi arribará ab constància y modestia.

GERONI ZANNÉ.

LA REVENJA

Era una nit d'hivern molt crua. Queya una pluja menuda que talment arribava al moll dels ossos. De tant en tant, un bufarut fort de tramontana passava xiulant, enduhentse lo que trobava al pas sense parar ment si ho destruhia o no. La *pubilla*, com li diuhen al Empordà, ho arrossegava tot.

Encara que la gent del camp fan com las gallinas, que van a joch aviat, aquell dia, en havent sopat, no semblavan pas temptats d'anarsen a jeure. Tothom era al carrer pera sentir la serenata, y la munió ja comensava a rondinar de tant y tant esperarse devant del hostal de la Carpanta, el mellor que tenia la vila.

En Magi, un de tants tafaners, que ja feya estona que hi era, s'estava arrambat a la llinda de la porta de ca'l espartenyer, y de sobte va cridar a n'en Tià, a qui ja havia vist passar tres o quatre cops amunt y avall del carrer.

—Que't fas passar el fret o tens alguna caboria, Tià? Vas y vens depressa com una rata enmatzinada!

—Poch que tinch res.

—Donchs aixis, portas molt neguit per coneixe al diputat.

—¿Qué se me'n dona d'aquest home? Lo qu'es per mi, ja's podia quedar a la seva terra per tots els dias de la vida!

—Qui sab, qui sab!... —digué en Magi.—Potser aquest será prou bona persona y'ns ajudarà...

—Si, á caure!—respongué en Tià, plantantlo ab la paraula a la boca; y torná a emprendre'ls seus passeigs.

Sos ulls fixos y oberts se clavavan, com si volguessin atravessarla, en una finestra baixa d'una casa de bon aspecte que hi havia gayrebé al devant del hostal. Una claror esmortuhida, qu'eixia per las esclletjas dels finestrons, tenia tal atracció pera en Tià, que fins quan n'havia passat se girava a guaytarla.

Ab el cap acotat y las mans a las butxacas, tot ell estava possehit d'un tremolor nirviós; li batia'l cor tan fortament, que posantse al seu costat, gayre bé se li haurian sentit els glatits. Alguna volta qu'altra s'acostava a algú y li deya qualsevulga cosa... ni ell sabia'l qué... entornantsen tot seguit sense ni menys esperar la resposta. Semblava esperitat.

Al ultim varen sentirse 'ls esquellinchs de las tartanas, qu'arribavan ab un bé de Deu de fanch, fins a dalt del toldo.

—*Viva!* nostre diputat!—va cridar l'alcalde, aixis que aquell va treure'l cap per entre mitj de las closas cortinas.

—No, amigos míos —contestá l' *diputat*, encara que ningú havia corejat el *viva*.—*Nos queda mucho que luchar todavía. Hay que*

hacer inauditos, titánicos esfuerzos para conseguirlo; y á eso vengo contando con vuestro apoyo, mis buenos y leales compañeros...—

Un fort xiulet de tramontana, semblant respondre a la *sinceritat* del seu discurs, li feu cercar ben depressa un redós en el braser del menjador del hostal.

—Y bé ¿qué'ns ha dit ab aqueixa arenga, Magi? —preguntá a n'aquest un del seu costat.

—Diu que li som amichs.

—¿Amichs y no'ns ha vist may? Qu'ho conti a son avia y que se'n vagi a la seva terra aquest ximple, que no l'enteném y no sabém si'ns enganya!

—Y ben net!—respongué l'altre.

Mentres tant, la colla anava afinant els instruments. El refilet de la tenora va comensar, fent *dúo* ab un bufarut tan refort, que més de quatre varen haver de corre darrera las barretinas y'ls tapabocas, y aixó que'ls tenian ben agarrats.

En Magi, mitj per interès, mitj per tafaneria, agafá a n'en Tià pel bras una de las vegadas que passava aprop seu.

—Vaja! Vull que'm diguis qué't passa. Poch te so vist may tan esferehit!

—Es que'l noy m'ha caygut soldat!—digué al ultim en Tià.

—¿Y per'xó t'enquimeras? Potser ni menys hi haurá d'anar, porque tu ja tens seixanta anys.

—No ho creguis, Magi. Ni'm valdrá aixó ni'ls quaranta duros que vaig dar al del expedient. Mal llamp els parteixi, colla de lladres! Y jo, tan burro, encara li vaig pagar el sopar y la tartana! Si no m'haguessin enganyat, jo me'ls hauria estalviat aqueixos diners que so tingut d'enmatllevar!

—Au, au! No vinguis a fúmere'l pobre, ara tu! ¿Y donchs, els quartos del camp? Y a fe de neu que'n vas tocar un bon picoti, porque te'l va pagar ben rebé aquell de Rupiá!

En Tià no va respondre. Al cap d'una estona, ab la veu baixa y'ls ulls en terra, va dir:

—So tingut molt mala astrugansà. Se m'ha mort el cavall, dos porchs y un futral de virám. Y per'acabarho d'adobar, després la dona!

—Ja tenias pera tornarho a comprar; y la Maria, poch te'n va dar cap de gasto, de la manera que va morir; y sense ni menys haverli fet dir el bé! ¿Sabs lo qu'ets tu? Un ganso que no fas més que llamentejarte porque ningú t'enmatllevi res!

En Tià llensá un renech y aixecá'l puny pera descarregarlo sobre'l cap d'en Magi. Mes el puny no va caure. Mogué'l cap com si volgués llensar d'ell el pensament que l'embargava, y torná a caminar, guaytant sempre a la finestra. Al ultim, ab un suprérm esfors, com qui pren una resolució de vida o

mort, empenyé la porta que no estava més qu'ajustada, y atravessant una entrada llarga y fosca sense topar en lloch, com el qui ho sab d'esma, se'n anà dret al quarto de hont las guspiras de claror surtian per las escaletjas dels finestrons.

La senyora Tresa, asseguda en una cadira mitjana y de colzes a la taula, estava sopant. Prop d'ella un gatàs negre arrupit sobre sas potas tot estarrufat y ple de mandra; no més obria'ls ulls pera pendre'ls bossins que sa mestressa li allargava. Feya cara de gat de bé, y, a molts, més els hi hauria valgut caure a las sevas urpas qu'a las de la vella.

La mitja, tota desfeta al seu costat, indicava que se'n deixava de fer pera posarse a menjar un plat de fasols y un galán tell de coca. La ferra havia pastat y ja n'hi havia fet saltar un tros. Una llumanera sens oli sobrer iluminava vagament la estancia. Aquesta, lo mateix que'l traje de la vella, era d'aspecte modest, però estava molt ben conservada. A la Tresa li deyan senyora, encara que sempre feya la pobra. Era aborrida, mes no li feyan veure; com tampoch li davan a entendre que tothom sabia que de nits, ab la excusa de vigilar els seus horts, omplia'l sarró ab lo dels vehins. Era una mala animeta. Pensava'l mal, el feya y després s'hi rabejava. Escanyava ab la usura sense dir que fos ella, y per torna encara feya esquitxar quelcóm de la poca pobresa que quedava als qui havia explotat.

La Tresa era menuda, magra, de faccions correctas; son esguart era viu, penetrant y observador; sa veu melosa, manyaga, atrayent, no escassejava may las paraulas falagueras y carinyosas. Aixó y l'aygua del pou que tenia a la entrada, era tot lo qu'havia dat en sa vida.

—Ola, Tià. ¿També has vingut a sentir la serenata ab aqueix fret?—va dirli al véurel entrar, tot mastegant tranquilament un bossi de coca.

Tota la resolució d'en Tià, al entrar allí li havia desaparegut. Deixantse caure en una cadira, restá sense dir res, com avergonyit de sentirse tan cobart devant d'aquella dona. Bé ho sabia prou ell lo que l'havia perjudicat, y que per sa causa havia mort la pobra Maria d'una afecció de cor. Però feya tants anys que'l dominava! De solters que ja venia la cosa.

—¿Que tens els futris, que no'm respons?—segui la Tresa.

—Es que'l noy va a soldat!—repongué aquest senzillament.

—Fumut burro ¿y per' xó t'encaparras? Mira, una boca de menos!—digué la Tresa fificantse a la seva un tros de coca que acabava de partir ab son ganivet de punxa llarga y afinada, que ben plegat duya sempre a la butxaca. Era'l company que li ajudava a omplir el sarró depressa, perque tallava ras.

—Tant que sa mare'm va encomanar que l'estimés forsa, ja que no l'havia estimada a n'ella!

—¿Y qui'n va tenir la culpa d'aixó? Ella mateixa, per flasca! Si semblava la esblaymada!

—Era una santa dona, y jo la vaig sacrificar—anava dihent en Tià, guaytant a terra com si hi vegés escrita la historia d'agonia qu'havia passat la pobra victima a vora seu.—Jo patia tant com ella de no poder estimarla y ferla felissa, però una cosa més forta que la meva voluntat me treya d'aprop seu y m'empenya cap aquí. Tot lo que tu exigias jo ho prenia de casa meva y dels meus fills! Adormint els meus sentits, adormias també la meva conciencia! Jo so fet tot lo que tu has volgut, y tu no m'has ajudat més que a esfonzarme!

La Tresa se'l guaytava de fit a fit. Al ultim, deixant el ganivet y la coca sobre la taula, digué ab veu imperiosa:

—Vull saber qué passa. ¿Qué hi há de nou?

—Ja t'ho so dit: que'l noy va a soldat, perque de res m'han servit els passos qu'he fet. Tinch emmatllavats cinquanta duros que so promés tornar tot seguit. Després tenim la contribució a sobre, y encara dech las tallas!

—Si no tens quartos, vente l'hort de la teva dona.

—Es del noy, es l'única cosa que tindrà de sa mare!

—Y donchs ¿qué'm vens a contar a mi?—respongué la Tresa cada cop més malagradosa.—Si no pot pagar, que serveixi!

—No ho vull!

—¿Que vols que t'ho pagui jo, donchs?

—No, tampoch vull res teu. No més vinch a cercar els quartos del camp.

—¿Y quins quartos?—saltá la Tresa, alarmada de qu'en Tià li gosés demanar lo qu'ella ja s'havia apropiat.

—Els que'm vas guardar en el teu cistell; perque vas tenir por que cayguessin a l'aygua quan passavam la barca tornant de cobrarlos.

—¿Jo te'ls vaig guardar? Potser has empinat avuy, Tià, que no sabs lo que't dius.

—No he empinat, qu'estich ben seré! Treu els diners, o com hi há món, te júruch que t'escanyol—li cridá en Tià ja surtintse de test.

—A la rata d'iglesia de la teva dona'ls havias d'haver demanat, que ja'ls devia haver dat perque li diguessin el bé, pensant que tu no ho farias!

Una onada de vergonya y de rabia va envorbellir las galtas d'en Tià.

—Deixa en pau a la Maria y afluixa'ls quartos, que no vull perdre al noy com so perdut a sa mare. A la pobra de sa mare!—va afegir ab un gran sanglot.

—Y no t'hi trastornais tant, home—va dir

la Tresa ab cinica rialla.—Ella ray que ja s'a-consolava ab els capellans!—

En Tià va fer un crit que res tenia d'humà; y, foll d'ira, li posà las mans al coll. La Tresa li clavà'ls ulls, y per primera vegada va tenir por. Va comprendre tot seguit, ab sa natural vivesa, qu'havia errat el camí y que no era aquella la manera de tornar a n'en Tià lo qu'havia sigut sempre.

—Y ara?—va dir falaguera y manyagosa, posant tota sa forsa pera tréureli las mans.—¿Qué'm vols escanyar? Beneyt, més que beneyt!...

—Dom els quartos tot seguit, mala bruixa, que son meus y ben meus!—digué sachsejantla pel bras.

—No'm vas dar res!—respongué aquesta tornantse a enardir y desafiantlo ab la mirada.

—Repeteixo que't mato! Tórnahe a dir, que com hi há Deu te degollo com un porch!

—No, no y cent voltas no! Y si no te'n vas me poso a cridar lladres a la finestra.

—No hi arribarás!—xisclá en Tià subjectantla pels brassos ab tota sa forsa.

—Paul Ferrer! Assistencia! Que'm matan!—cridá la Tresa.

Las notas repicadas d'una polka que tocavan els de la serenata, ofegá'ls seus crits. Alashoras, ab el suprem esforç del que's veu perdut, va abalansar el cos endevant per'agafar el ganivet. En Tià conegué la intenció y fou més amatent. Enfollonit, ab els ulls surtitli del cap, talment feya feredat; semblava una fera flayrant la sanch humana. Mentres ab una mà li apretava'l cap a la taula, ab l'altra li clavà'l ganivet fins al mànech. La sanch saltá primer ab forsa y a glopadas, corrent després més pausadament. El cos feu tres o quatre fortas estremeituts, y las mans van crispase sobre la corcada taula, clavanhi las unglas. Finalment, ja acabadas las forsas, doná una volta sobre ella mateixa cayent amorrada a terra.

El gat, únic testimoni del drama que acabava de tenir lloch, seguia tranquilament el seu intermput son sobre la cadira que sa mestressa poch avans havia deixat.

En Tià, esmaperdut, ab la vista fixa y guaytant sense veurehi, va anar reculant fins a eixir a fora, deixant la porta com l'havia trobada. La fosquetat de la entrada li va fer veure clar tot lo que acabava de fer. Esferehit y horroritzat, palplantse per saber si era viu encara, va surtir. La gent ja anava de retirada. Els picaments de mans del alcalde, agutzil y sereno, y la veu del castellá dant las gracias y la bona nit, posavan fi a la festa.

—Deu te do bon son, Tià—digué en Magi passant pel seu costat.—Si era que sentíssis el mal temps, ja pots assossegar-te, que ja s'acabat.—

En Tià aixecá'ls ulls al cel, sense respon-

dre. Ja brillavan estrelles, y la lluna, la més clara del any, surtia plena y hermosa d'entre mitj dels poch y darrers núvols qu'havian quedat sens arrambarse. La Naturalesa semblava anarse adormint, com si volgués descansar y referse del trágul qu'havia passat. No's sentia més remor que'l cant dels grills, y'l xisclet d'algun qu'altre mussol. La nit devenia quieta y temperada. Era la primera de la breuha primavera d'hivern; la primera de las mimvas del janer. En Tià, al mateix temps que respirava ab tota la forsa de sos pulmons, sentintse lliure del jou que tants anys l'havia oprimint y tant mal li havia fet cometre, senti una sensació dolorosa y un espahordiment y feredat incomprendibles pera ell.

Era la expiació del crim en aqueix món, ja que Deu no li'n demanaria compte d'haver aixafat el cap a la serp.

Era'l mut testimoni del homicidi, que ja may més havia de deixar-lo.

Era la lluyta de la seva consciencia que's despertava.

FELIP PALMA.

NOVAS

Pera'l Manifest de protesta contra la reforma del Notariat, que publicará la *Unió Catalanista* y que per son caràcter eminentment patriòtic y popular exigirá un tiratje de molts milers d'exemplars, reclamant el concurs de tots els bons catalans, queda oberta suscripció pública en aquesta Redacció.

En la vehina ciutat de Badalona y en el local del centre catalanista «Gent Nova», s'hi acoblaren el passat dissapte en llas de germanor els elements sans y honrats de dita població, sense distinció d'ideas ni de classes, ab l'objecte de coneixe y sentir al candidat electe proclamat, qu'havia sigut escullit pels delegats que la *Unió Catalanista* té en el districte de Granollers-Badalona y pels demés elements autonomistas que creuen de necessitat concorre a la propera lluyta electoral pera diputats a Corts. Com ja saben nostres llegidors, se tracta definitivament de que'l representant del esmentat districte en las Corts espanyolas sia en Trinitat Monegal y Nogués, estimat company nostre de redacció; y com qu'en aqueix assumpto nosaltres hi veyém, més que'l triomf del company, el triomf de la idea que persegueixen els bons fills de Catalunya, no hem d'amagar nostra satisfacció en vista dels honrats treballs que per'assolir aytal triomf s'han realisat.

La presentació del candidat la feu el president del Centre senyor Dunyó ab paraula franca, y emocionat ensemps devant d'aquell aplèch compacte, anhelós d'acabar ab el caciquisme ignominiós que va corcant l'arbre

de las llibertats catalanas, com ne dona exemple ben trist aquell desventurat districte. El senyor Dunyó cedi la presidència al president de la *Unió Catalanista* en Joseph M.ª Roca, que's trobava present y que indicà a n'en Monegal que fes us de la paraula. Nostre company exposà las gestions qu'estava cridat a fer en cas de sortir guanyador en la lluyta. Digué que's presentava exclusivament com a catalanista, y que, per lo tant, dintre'ls limits que li marcan las bases solidades en l'Assamblea de Tarrassa, trevallaria de ferm, a pesar de tots els dicteris que poguessin llensárseli, pera que la seva representació d'aquell districte y las gestions que practiqués fossin de profit. Definí'l Catalanisme ab segur criteri, y remarcà la necessitat de portar a bon lloch la qüestió social, pera la que tingué frases que impressionaren als oyents. Ens dol no disposar d'espai pera extractar lo exposat per nostre company, y'ns limitem a remarcar la diferencia que hi há entre lo que predican els politichs d'ofici per'assolir un lloch desitjat en la comedia nacional, ab promesas ridiculas que'l vent se'n emporta, y lo qu'en Monegal exposà, eixit del cor d'un català que vol per sobre de tot el bé de sa patria.

Quan acabà l'esclat dels aplaudiments ab que fou coronat son discurs, s'aixecà en Miquel Laporta, qui ab paragrafs brillants feu una defensa calurosa de la candidatura autonomista. Remarcà la necessitat de que Badalona acabi ab el caciquisme descarat y escandalós que l'agarrota, y exposà las trifugas y barbaritats que cometen els assistents d'aqueixa politica descastada qu'arriba fins al extrém de fer corre sanch y portar el dol al si de las familias honradas. Defensà al Catalanisme del anatema de reaccionari que's vol fer pesar sobre d'ell. Tingué frases d'elogi pera la redacció de nostre periódich. Digué qu'autonomia es llibertat y respecte mutu, y que malament pot calificarse de reaccionaris als catalanistas que sota'ls plechs de la bandera catalana aplaudiren dos anys enrrera al gran apóstol del Federalisme en Francisco Pi y Margall, un dels més convensuts autonomistas y'l primer de tots. Las eloquents paraulas d'en Laporta promogueren freqüents y unànims exclamacions d'entusiasme.

Finalment s'aixecà en Joseph M.ª Roca, y donà, en nom de «Gent Nova», las gracias als que ab sa assistencia havian respost a una crida noble y honrada. Ab inspirats accents manifestà son amor a aquella localitat, quina representació se li havia ofert avans que a n'en Monegal, no podentla ell acceptar. Digué qu'estava segur de qu'en Monegal defensaria dignament nostra causa. Recomanà la sinceritat en la emissió dels vots, no dubtant qu'aixís procediran els catalanistas y autonomistas d'aquell districte,

donant exemple de vera llibertat. Nodeixarse robar ni un vot, però tampoch emetren cap de fals. La *Unió Catalanista* vol un triomf honrat; si no pot ésser, prefereix perdre, que la bona propaganda sempre s'haurà feta. Altres conceptes va emetre'l senyor Roca que per sa elevació mereixen ésser coneguts de tothom. El poch espai de que disposem y l'estar molt d'ells relacionats ab nostre company, a qui alabà en gran manera, fa que'ns abstinguem de reproduhirlos. Per ultim, el senyor Roca repetí las gracias als concurrents en nom del president de «Gent Nova», de la *Unió Catalanista* y de «Catalunya Federal», y entre grans aplausos clogué l'acte, que com se veu fou importantíssim y diu molt en favor del autonomisme català.

La segona conferencia del doctor Martí y Julià sobre «El Dret d'Associació» fou tan notable com l'anterior. Insistent en el concepte qu'ell té de la patria, digué que la nació era una expansió social y natural, y ocupantse de la patria universal digué que no es perfecta una personalitat que no estigui ben definida y ben diferenciada. Ab la patria universal se retornaria a un estat primitiu y que repugna a la finalitat humana, mentres que succeeix tot lo contrari ab la nació. Ben definit està en tothom el sentiment de patria, per més que n'hi há que'l confonen ab el fals de patriotisme. El sentiment de nació dintre d'un estat no es un egoisme regional. Demostrà que la hegemonia tal com s'exerceix no està may justificada. Combaté las manifestacions de forsa, especialment las que fa l'estat, y sobre tot quan priva de que la societat sia armónica permetent que una part se desenrotlli a expensas d'un'altra. Com que'l moviment d'avuy es plutocràtic, tenim l'avens material en perjudici del intelectual, qu'està endarrerit. La sociologia ha de desenrotllarse encara: es una ciencia que fa sos primers passos. Es més indispensable'l treball que'l capital; del predomini d'aquest ne son conseqüencia las societats obreras. L'anarquisme es utòpic y contradictori. Es funest el socialisme autoritari, com ho es l'estat. Quan las societats de resistencia no trevallen tan sols per un fi immediat, serán lògicas y justas.

Els conceptes emesos pel senyor Martí y Julià foren atentament escoltats, essent al final molt aplaudida sa peroració.

Entre'ls actes de protesta que durant els darrers dias han tingut lloch contra'l decret d'en Dato sobre la reforma del Notariat, es d'esmentar el *meeting* que, organitzat pel «Centre Escolar Catalanista» ab la cooperació de l'agrupació «Ramón Llull», va celebrarse'l dia 11 del actual, assistinthi una gran gentada y representacions de casi bé totes las entitats catalanistas que militan dintre la

Unió. Aixams de policia rodejaren el local com si fossin criminals els ciutadants aymants de sa terra qu'en us de son dret s'havian congregat pera defensarla de las vexacions de sos enemichs centralistas; però totas las precaucions foren inútils, celebrantse'l *meeting* ab el major ordre y entusiasme, donchs n'hi hagué de debó durant els hermosos parlaments dels senyors Molior, Algarra, Coll y Rodés, Massó y Valenti, Folch y Capdevila, Masramón y Vilalta, y Martínez y Serriñá.

El darrer dissapte tingué lloch en el teatre Principal un concert organísat per la «Filarmonica» que dirigeix el mestre Crickboom, prenenthi part l'eminent pianista Eduart Risler. El programa estava compost de cinch oberturas (*Joseph*, de Mehul; *Coriolan*; *Fidelio*, n.º 2; *Leonora*, n.º 3, de Beethoven, y *Euryanthe*, de Weber) encomanadas a la orquesta; del concert en *do menor* de Mozart, pera piano y orquesta, y dels *largo de la sonata* (op. 7) de Beethoven, *Impromptu* de Schubert, *Rapsodia en sol menor* de Brahms, y *Polonesa en mi bemol*, de Liszt. En Risler executá aquestas darreras obras d'una manera magistral, distingintse en els tres temps del concert de Mozart, especialment en l'*allegretto ab variacions*, en l'*Impromptu* de Schubert, que digué ab gran colorit de matisos y clara expressió, y en la coneguda *polonesa* de Liszt, en quina obra mostrá d'un modo evident sas qualitats de mecanisme y agilitat sorprenent. En totas aquestas obras fou molt aplaudit, tributantse-li una llarga ovació al final, fentnos sentir llavors un altre delicat *Impromptu* de Schubert, y la *Romança sense paraulas* n.º 1 de Mendelssohn, que també li valgueren aplaudiments entusiastas. La orquesta, dirigida pel mestre Crickboom, executá las cinch oberturas esmentadas, continuació per ordre cronològic de las fetas ohir en son darrer concert. Las que surtiren mellor foren la de *Eleonora* n.º 3 y la de *Euryanthe*.

En resúm, la vetllada del 14 del corrent fou de las que s'han d'incloure en la historia del art musical de Barcelona.

Desenrotllant el tema «Algunas ideas d'en Zola sobre'l teatre», doná'l passat divendres nostre company Emili Tintorer al Ateneu Barcelonés la sexta conferencia de la serie dedicada a Zola. Després de consignar qu'en Zola era sols un mitjá autor dramátich, puig en el teatre no havia assolit ni de molt la mateixa genial altura qu'en la novela, citá varias de sas opinions tot fent historia del teatre desde'ls grechs fins als temps actuals, estudiant las naturals evolucions del art, en si y en sos elements secundaris, com indumentaria, detalls d'escenografia, etc., dedu-

hintne que'l naturalisme en el teatre está, avuy com avuy, més retrasat qu'en la novela, per més que ja'l públich va deixant de banda'ls dramas antichs fets a patró, y desitja veure en la escena un trassumpte fidel de la inquieta ánima moderna. Pera evidenciar las opinions d'en Zola, partidari decidit del naturalisme en el teatre, citá per ultim un fragment de sos *Documentos literaris*.

La concurrencia, qu'omplia'l saló d'actes, aplaudi y felicitá molt a n'en Tintorer al final de sa conferencia, que fou llegida per nostre company en Pujol y Brull.

Galantment invitats per la societat choral *Ars Chorum*, dirigida per n'Arthur Marcet, assistirem al concert que doná en el saló del *Centre artístich musical*, divent per nostra part felicitar a son organisador, puig no's pot negar que realisa una obra educadora molt digna de lloansa. El programa era molt escullit y la concurrencia, qu'omplia'l local de gom a gom, aplaudi ab entusiasme als executants, demanant la repetició de moltas pessas del programa.

Ab el número proxim repartirém gratis a nostres subscriptors un SUPLEMENT ARTÍSTICH en paper superior, dedicat al eminent actor italiá Ermete Zacconi, que actualment es aplaudit pel públich barceloní. Ab tal motiu el número anirá sense folletins, y's vendrá acompanyat del suplement a 30 céntims.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no s'an inèdits.

No's tornan els originals.

Se donará compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de suscripció:

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetas.
» Mitj any.	4'50	»
» Trimestre.	2'25	»
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA:		
Un any.	9	»
EXTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	20	Céntims.
» atrassat, ab folletins.	40	»
» sense folletins.	25	»

El número corrent no's ven sense folletins.